

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
«__» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХОРОВИЙ КЛАС ТА ПРАКТИКУМ РОБОТИ З ХОРОМ

для студентів

спеціальності *014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)*

освітньої програми *Середня освіта (Музичне мистецтво)*

освітньо-кваліфікаційного рівня *молодший спеціаліст*

Київ 2020

Розробник:

Кифенко Анна Миколаївна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Кифенко Анна Миколаївна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від 27 серпня 2020 р. № 1

Голова циклової комісії музики і хореографії Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено

28 серпня 2020 р.

Заступник директор з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директор з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4 /120	
Курс	3	
Семестр	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	30	30
Самостійна робота	28	28
Модульний контроль	2	2
Форма семестрового контролю	-	-

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - підготовка висококваліфікованих фахівців за обраною спеціальністю, удосконалення професійних умінь і навичок хормейстерської діяльності, співацької культури, формування творчого підходу до професії.

Завдання курсу :ознайомлення майбутніх фахівців з науково-теоретичними основами хорового співу як виду мистецтва; формування музично-слухової активності в процесі роботи навчального хорового колективу; розвиток вокально-хорових та виконавсько-творчих навичок в системі свідомого володіння голосом;практичне застосування прийому ланцюгового дихання; ознайомлення з прийомами та методами керування хором та їх практичне опанування;оволодіння сучасними методами і формами педагогічної діяльності, новими інтерактивними технологіями навчання;формування творчого, компетентнісного підходу до педагогічної діяльності.

В процесі вивчення дисципліни «Хоровий клас та практика роботи з хором» в студента мають бути сформовані такі компетентності:

Загальні:

Застосування методів самовиховання, орієнтованих на систему індивідуальних, національних, загальнокультурних цінностей;здатність до аналізу та синтезу; спроможність до комплексного розв'язання проблем;уміння використовувати інформаційно-комунікативні засоби та інноваційно-педагогічні технології у процесі вирішення професійних завдань;здатність до освоєння нового;мотивація до покращення якості результату;уміння використовувати інформаційно-комунікативні засоби та інноваційно-педагогічні технології у процесі вирішення професійних завдань.

Фахові:

Усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії, володіння мотивацією до здійснення професійної діяльності;демонструвати предметну та сучасну базу знань;здатність реалізовувати навчальні програми базових курсів у різних освітніх установах; готовність застосовувати сучасні методики і технології, в тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу

освітнього закладу; здатність професійно взаємодіяти з учасниками культурно-просвітницької діяльності; володіння методами навчання і виховання засобами музичного мистецтва; застосування професійно-профільованих знань у музичній діяльності (за видами); здатність до творчості.

Предметні:

Володіння академічною манерою співу, емоційним і тембровим забарвленням звуку, виразною мімікою, артистичністю; теоретичний та музикознавчий аналіз хорової партитури; спроможність характеризувати інтонаційно-звукову специфіку творів різних стилів; здатність до визначення хорових труднощів та вміння застосувати методичні прийоми їх подолання; володіння основними прийомами хорового диригування; готовність до професійного психофізіологічного володіння собою під час концертних виступів.

3. Результати навчання за дисципліною:

Володіти співацьким голосом та диханням; аналізувати хорові твори; вміти визначати жанр, характер твору, засоби музичної виразності, форму музичного твору; володіти грою хорової партитури; користуватися прийомами передачі агогіки, динаміки, штрихів, темпів, схем; знати правила інтонування інтервалів у мелодичному та гармонічному викладі; вміти працювати з хором над основними елементами хорової звучності; знати основи хорознавства; створювати репертуарний фонд для майбутньої творчої роботи; розуміти особливості музичної мови, орієнтуватись в музичних жанрах; володіти виконавськими навичками для збагачення музичних вражень дітей; бути креативним, толерантним, харизматичним.

3. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів та тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторних		
		Практичні	Модул. контроль	Сам.роб
Змістовий модуль 1. Звукоформування як культура та естетика хорового вокалу				
Тема1. Ланцюговий тип дихання як важливий специфічний елемент хорової виразності.	10	4		6
Тема2. М'яка, тверда, придихова атака звуку.	10	4		6
Тема3. Знайомство з основами хорознавства.	8	4		4
Тема4. Формування вокально-хорових навичок	10	6		4
Тема5. Робота над строем на матеріалі хорових творів навчального репертуару.	8	4		4
Тема 6. Робота над артикуляцією на матеріалі хорових творів навчального репертуару.	14	8	2	4
Всього:	60	30	2	28
Змістовий модуль 2. Інтонування, горизонтальний стрій.				
Тема 1. Хоровий стрій.	12	6		6
Тема 2. Правила інтонування.	10	4		6
Тема3. Інтонування звукоряду, тетраходів.	8	4		4
Тема4. Робота над горизонтальним (мелодичним) строем в хорових партіях.	10	6		4
Тема 5. Робота над гармонічним строем на матеріалі навчального репертуару	10	6		4
Тема 6. Інтонування тризвуків.	10	4	2	4
Разом:	60	30		28

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Звукоформування як культура та естетика хорового вокалу

Тема 1. Ланцюговий тип дихання як важливий специфічний елемент хорової виразності. Дихальні вправи. Робота над співучістю та кантиленністю хорових творів. Робота над гнучкістю та рухливістю голосу.

Ключові слова: хор, хорове дихання, кантиленність, хорова партія, діапазон.

Тема 2. М'яка, тверда, придихова атака звуку. Комплекс вокально-хорових вправ. Робота над ланцюговим диханням, різними прийомами атаки звукоутворення. Робота над виробленням навичок м'якої (переважно), твердої, придихової атаки звуку в залежності від характеру твору.

Ключові слова: хор, атака звуку, хорова партія, звукоутворення.

Тема 3. Знайомство з основами хорознавства.

Види та типи хорів. Розташування хору. Діапазон хорових партій. Поняття про регістр співацького голосу. Дитячий хор.

Ключові слова: хор, вид хору, тип хору, діапазон.

Тема 4. Формування вокально-хорових навичок.

Робота над виробленням єдиної манери співу. Набуття навичок чистоти інтонування – підвищення гостроти мелодичного та гармонічного слуху. Формування вокального слуху. Робота над досягненням однорідного, рівного звучання по всьому діапазону голосу.

Ключові слова: дихання, вокальний слух, інтонування, мелодичний та гармонічний стрій.

Тема 5. Робота над строем на матеріалі хорових творів навчального репертуару. Робота на мелодичним строем з позначеннями в хорових партіях. Робота над гармонічним строем з позначеннями в хорових партіях. Робота над виробленням загального унісону хору. *Ключові слова:* хор, стрій, унісон, хорова партія.

Тема 6. Робота над артикуляцією на матеріалі хорових творів навчального репертуару. Робота над формуванням манери академічного співу. Робота над заокругленням голосних звуків. Правила вокальної орфоєпії. Послідовність роботи над музичним твором: ознайомлення з піснею, розучування, художнє виконання.

Ключові слова: хор, артикуляція, унісон, хорова партія.

Рекомендовані джерела:

Основна література: 1,2; 1,5; 1,6; 1,7; 1,1.

Додаткова література: 2,1; 2,6; 2,2; 2,3; 2,8.

Змістовий модуль 2. Інтонування, горизонтальний стрій.

Тема 1. Мелодичний стрій. Вокально-технічні вправи. Гармонічний стрій. Робота над творами асаrella. *Ключові слова:* хор, стрій, хоровий твір, вокалізація.

Тема 2. Правила інтонування. Інтонування великих інтервалів. Інтонування малих інтервалів. Інтонування збільшених інтервалів. Інтонування зменшених інтервалів.

Ключові слова: хор, стрій, тенденція до підвищення звуку, тенденція до пониження звуку.

Тема3. Інтонування звукоряду, тетраходів.

Інтонуваннямажорних гам. Інтонування мінорних гам. Інтонування мажорних та мінорнихтетраходів.

Ключові слова: хор, інтонування, гама, тенденція до підвищення звуку, тетраход.

Тема4. Робота над горизонтальним (мелодичним) строем в хорових партіях.

Робота з жіночою групою хору. Робота з чоловічою групою хору. Робота над окремими фразами, реченнями хорових творів. Робота над досягненням мелодичного строю всього хору.

Ключові слова: хор, інтонування, унісон, хорова партія, стрій.

Тема 5. Робота над гармонічним строем на матеріалі навчального репертуару. Робота над гармонічним строем з хоровими партіями С 1, А1. Робота над гармонічним строем з хоровими партіями С 2, А2. Робота над гармонічним строем з хоровими партіями С 1, С2, А1, А2. *Ключові слова:* хорова партія, інтонування, стрій, мелодія.

Рекомендовані джерела:

Основна література: 1,2; 1,5; 1,6; 1,7; 1,1.

Додаткова література: 2,1; 2,6; 2,2; 2,3; 2,4.

5. Контроль навчальних досягнень.
Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1.		Модуль 2.	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	14	14	14	14
Робота на практичному занятті	10	14	140	14	140
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання завдань для самостійної роботи	5	14	70	14	70
Разом:	41	43	249	43	249
Максимальна кількість балів: 498					
Розрахунок коефіцієнта: 4.9					

Модульний контроль здійснюється у вигляді контрольного заняття.

6. Орієнтовний перелік завдань для модульного контролю

5 семестр: контрольне заняття 2: виконання 3-х творів: спів одного твору *a capella* із тактуванням сольоно; спів двох творів із супроводом, з дотриманням нюансування та динамічних відтінків (сольоно) .

6 семестр: контрольне заняття 1: виконання 3-х творів; спів двох хорових творів *a capella* в дуеті з іншим голосом хорової партії; спів одного хорового твору із супроводом (сольоно).

6.1. Завдання для самостійної роботи.

Змістовий модуль 1. Загальні питання курсу «Хоровий клас та практикум роботи з хором».

Тема 1. Основи музично-педагогічної творчості вчителя музики у процесі його підготовки до диригентської діяльності в умовах загальноосвітньої школи. Диригентська діяльність учителя музичного мистецтва. Дитячий хоровий спів та його основні напрями розвитку (7 год).

Тема2. Психолого-педагогічні характеристики молодших школярів та їх музичних здібностей. Психолого-педагогічна характеристика молодших школярів. Індивідуально- психологічні особливості особистості молодшого школяра. Педагогічні основи розвитку психічних процесів молодших школярів (7 год).

Тема3. Педагогічні умови формування хорового колективу молодших школярів. Формування хорових партій для одно-, дво-, триголосих хорів. Хорові партії: сопрано-дисканти, альти та їх формування. Звукоутворення, звуковедення, інтонація, стрій, ансамбль, дикція – основні якісні показники вокально-хорової техніки (7 год).

Тема4. Темп, динаміка, співоча культура та методика їх розвитку з хором молодших класів. Темпові показники і їх вплив на хорове виконавство молодших школярів. Розспівування хору молодших школярів (7 год).

Змістовий модуль 2. Хорова робота в шкільному хорі.

Тема1. Робота майбутнього вчителя-диригента над партитурою. Самостійна робота вчителя-диригента партитурою. Робота вчителя-диригента у процесі розучування хорового твору. Аналіз та анотація хорового твору (7 год).

Тема 2. Спілкування учителя-диригента з хоровими колективами. Вербальне спілкування диригента з хором. Мануальна техніка диригування у процесі спілкування. Азбука знакової системи диригування (7 год).

Тема 3. Темпове визначення хорового виконавства та методи настроювання в тональності твору. Метроном і користування ним для виховання відчуття сталого темпу. Педагогічні умови роботи вчителя- диригента з хором та організаційні форми навчання (7год).

Тема 4. Методика задання тону. Прийоми роботи з камертоном. Побудова мажорних тональностей від камертону. Побудова мінорних тональностей від камертону (7 год).

Рекомендовані джерела:

Основна література: 1,2; 1,5; 1,6; 1,7; 1,1.

Додаткова література: 2,1; 2,6; 2,2; 2,3; 2,4.

6.2. Критерії оцінки результатів самостійної роботи

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

Максимальна кількість балів за виконану роботу – 5.

7. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Кількість балів	Критерії оцінювання
25-20	Спів хорових творів виконано якісно (90% - 100% дотримання чистоти інтонування, високої співацької позиції, правильної артикуляції).
19-15	Спів хорових творів виконано з достатньо високим рівнем (89% - 75% дотримання чистоти інтонування, високої співацької позиції, правильної артикуляції).
14-10	Спів хорових творів виконано з середнім рівнем (74% - 50% часткова вірність інтонування, низька співацька позиція, нечітка артикуляція)
0	Спів хоровий творів виконано на низькому рівні (49%, відсутність інтонування, низька співацька позиція, не вірна артикуляція).

Модульний контроль проводиться в практичній формі: спів хорових творів.

7.1. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Залік. Виставляється за результатами набраних балів.

7.2. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 Балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82 – 89 Балів	Дуже добре –достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 Балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 Балів	Задовільно - посередній рівень знань(умінь) із значною кількістю недоліків,достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 -68 Балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 Балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 Балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу –досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Навчально-методична картадисципліни

Разом: 120 год., практичні заняття – 60 год, ПК – 4 год, сам.робота – 56 год.

Назва модуля	Змістовий модуль 1. Звукоформування як культура та естетика хорового вокалу						Змістовий модуль 2. Інтонування, горизонтальний стрій.				
Практичні заняття	Ланцюговий тип дихання як важливий специфічний елемент хорової виразності	М'яка, тверда, придихова атака звуку..	Знайомство з основами хорознавства.	Формування вокально-хорових навичок	Робота над строем на матеріалі хорових творів	. Робота над артикуляцією на матеріалі хорових творів навчального репертуару	Мелодичний стрій	Правила інтонування	Інтонування звукоряду, тетраордів	Робота над горизонтальним (мелодичним) строем в хорових партіях.	Робота над гармонічним строем на матеріалі навчального репертуару
Практичні заняття	6	4	4	6	6	4	6	4	6	6	8
Підсумковий контроль	2 год						2 год				

9. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Бермес І.Л. Виховні засади хорового співу в процесі загального музичного виховання: навчальний посібник. – Дрогобич: Посвіт, 2013. – 57 с.
2. Гушоватий П.В. С.Ковальчин . Хорові твори. – Дрогобич: Відродження, 2015. – 53 с
3. Дем'яненко Н. Ю. Хрестоматія з диригування хором : навчальний посібник для студентів педагогічних університетів у 3 ч. / [уклад. Н. Ю. Дем'яненко]. – Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. – 2015. – Ч.І. – 185 с.
4. Карпенко Є.В. Співає жіночий хор. Хрестоматія, хори без супроводу. СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2018.106 с.
5. Пігров К. Керівництво хором.- Київ.:Муз.Україна, 1999.
6. Стефіна Н.В. Хрестоматія з хорового диригування: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 167 с.

Додаткова:

1. Беркова-Житомирська Л.Г. Емоційний слух та його значення для майбутнього актора . Л. Беркова-Житомирська // Вісник Запорізького національного університету - 2016. – № 4. – С. 87-94
2. Ємельянов, В. В. Развитие голоса. Координация и тренинг [Текст] / В. В. Емельянов. Серия Мир медицины. - СПб.: Лань, 2014. - 192 с
3. Кифенко, А. М. (2016). Специфіка слухової діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях навчального хорового колективу. Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 563–570.
4. Кифенко, А. М. Експериментальна перевірка ефективності методики формування музично-слухової активності майбутніх учителів музичного мистецтва в навчальному хоровому колективі. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 9 (83), С. 251–261.
5. Корінець З. До проблеми слухової діяльності та співацького інтонування в навчальному хорі майбутнього вчителя музики / Зіновій Корінець // Молодь і ринок : [щомісячний науково-педагогічний та економічний журнал]. — 2018. — № 4. — С. 112–124
6. Кузнецов Ю.М. Квазігармонійність співочого голосу.// Збірник наукових праць першого міжнародного міждисциплінарного конгресу «Голос». М., 2017 - С. 7-12.)
7. Леонтович М. Хорові твори. К.- 1961.

8. Методичні матеріали до курсу «Хорознавство і хорова аранжування» для студентів зі спеціальності 6.010103, 7.010103 – «Педагогіка і методика середньої освіти. Музика» /Укладач Н.Ю. Дем'янка. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2017. – 32 с.

10. Додаткові ресурси:

<http://ua.textreferat.com/> дисципліна «Хоровий клас» у професійній підготовці вчителя музики

<http://www.liveinternet.ru/> дитячий хор

Рекомендований репертуар для хорового класу

Твори із супроводом

George David Weiss, - «The Lion Sleeps Tonight»

Hassler Leo. – «Cantate Domino»

Бах Й. – хорал «Was Gott tut, das ist wohlgetan»

Бах Й.-Гуно Ш. – «Ave Maria»

Бріттен Б. – «Missa Brevis in D», «Ceremony of carols»

Бусто Я.- «Kyrie»

Вивальді А. - «Gloria», «Die sieben Worte», «Heiligmesse»

Гайдн Й. - «Stabat Mater»

Гершвін Д.- «Радість – ритм»

Дж. Перголезі- «Magnificat»

Ж. Бізе Хори з опери «Кармен»

Монтеверді К. - «Missa brevis»

Подгайц Е. - «Нью-Йоркська месса», «Missa brevis», кантата «Як намалювати пташку»

Райнбергер Й. – «Missa brevis in A-dur»

Раттер Дж. - «Gloria»

Скарлатті А. – «Stabat Mater»

Твардовський Р. – «Virginum custos»

Форе Г. «Реквієм» (окремі номери), «Cantique de Jean Racine»

Чайковський П. - хор із опери «Чародейка» «Пойду ль я, вийду ль я»

Чілкотт Д. – «Джазова месса».

Твори духовної музики без супроводу

Алексєєва А. – «Кондак Покрову Пресвятої Богородиці»,

«Аллилуя» « Нынеотпускаеши»

Ведель А. - «Воскресіння день», «Нехай повні будуть уста наша»,

«Херувимская песнь»

Вербицький М. - «Христос воскрес», «Отче наш»

Бортнянський Д. - «Слава вовышних Богу»

В. Калинников. - «Тобі співаємо»

Працюк Б. – «Милость мира»

Панов С. - «Свете тихий»

Радько О. – «Херувимська пісня»

Рахманінов С. – «Всенічна»

Стеценко К. – «Достойно є», Святий Боже»

П. Чесноков. - «Свете тихий», «Благослови,

душе моя Господа», «Приидите,

ублажим Иосифа»

Твори українських композиторів

Бабич В. - «Гуцулята», «Вишиває осінь діткам рушничок»

Гайденко І. - «Дивнаніч»

Зубицький В. – «За нашим стоделом»

Кошиць О. – «Молитва за Україну»

Леонтович М. - два хори з опери «На русалчин Великдень», «Ой гори, ой світи», «Щедрик», «Ой сивая зозуленька»

Лисенко М. – хоровий концерт «Камо піду от лица Твого Господи», «А вже весна», «Ой не рости, кропе», «Коло Дунаєчку»

Малий М. - «Ой ти красне літєчко»

Удовицький В. – «Вечір року»

Яковчук О. - «Бурхливая річка»

Ярунський С. – «Пори року»

Українські народні пісні в обробці:

Верьовки Г. - «Ой, літає соколонько»

Волонтира В. - «По всьому світі»

Кирейка В. - «Побратався сокіл»

Кириліної І. - «Ой там на вершечку»
Колесси Ф. - «Пришол би-м я до вас»
Кос-Анатольського А. – «Молодичка-чарівничка»
Котко Д. - «Ой на горі вассилечки», « Пряла б – же я куделицю»
Кравцова Т. - «Ой посіяв дід овес»
Лисенка М. - «Гей Волошин сіно косить», «Ой і не стелися,
хрещатий барвінку», «Розлилися круті бережечки», «Я молодий
веселий птах» Людкевича С. – « Ой співаночки мої»
Попова О. – «Вокаліз-поема»
Пучка В. – «Ой дівчина- горлиця»
Соколовського Ю. - «Ой черчику та горобчику»
Степового Я. - «Засвистали козаченьки» Стецюна М. -«Коляда»
Філіпенка В. - «Веснянка»
Фільц Б. - «Жук-жученко» «Маринонька»
Чембержі М. – «М'ята»
Шамо І. – «Грає море зелене»
Штогаренка О. – «Грушечка»
Шуха М. – «Усі зорі зеленіють»